

LIKKUTEI TORAH • PARSHAS RE'EH • MAAMAR 6

ושמתי כדכד שמשותיך ושעריך לאבני אקדח וגוי (בישעיה...)

“Y haré tus ventanas de kadmah y
tus portones de piedras de ekdah”

DEDICADO EN HONOR DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

El padre del Rebe, Reb Levi Itzjak

LikuteiTorah.com

LA PARASHÁ JASÍDICA

likuteitorah.com/es/likkutei-torah/reeh/6/

1 ושמתי כדכד שמשותיך ושעריך לאבני אקדה וגוי' (בישעיה סי' נ"ד) ובגמרא (פרק חמישי דב"ב [דבכא בתרא])

אמר רבי שמואל בר נחמני פליגי בה תרי מלאכי ברקיעא גבריאל ומיכאל

«Haré tus ventanas de kadmok y tus puertas, de piedras de ekdach», etc. (Isaías, capítulo 54). Y en la Guemará (quinto capítulo de Bava Basra): Rabí Shmuel bar Najmani dijo: dos ángeles en el firmamento discrepan acerca de ello, Gavriel y Mijael

(ובילקוט בישעיה איתא מיכאל וגבריאל) חד אמר שהם אחד אמר ישפה. אמר הקדוש ברוך הוא להוי כדין וכדין.

(y en el Yalkut sobre Isaías dice «Mijael y Gavriel»). Uno dijo que es shoham [ónice], y otro dijo que es yashfeh [jaspe]. El Santo, bendito sea, dijo: «Que sea de ambas maneras» (kedein ukedein).

ושמשותיך פיי הארת השמש (וכדפירש"י [וכדפירש רש"י]) (בישעיה שם) ובסנהדרין (דף ק' ע"א) חלונות שהשמש זורח בהם כוי ועיין ברבות בא פט"ו [פרק ט"ו / פרשה ט"ו].

«Tus ventanas» (shimshosayich) significa el resplandor del sol (shemesh), como explicó Rashi (sobre Isaías allí); y en Sanhedrín (folio 100a): ventanas por las que brilla el sol, etc. Véase también [Midrash] Rabbah, Bo, sección 15.

והנה כתיב כי שמש ומגן הוי' אלקים (תלים סי' פ"ד) ששם הוי' נקי שמש וכתיב וזרח לך יראי שמי שמש צדקה ומרפא ככנפיה במלאכי (סי' ג' כ' [כתב]).

Ahora bien, está escrito: «Pues sol y escudo es Havaia Elokim» (Salmos, capítulo 84), [lo cual muestra] que el Nombre Havaia es llamado «sol». Y está escrito: «Y para ustedes, los que temen Mi Nombre, brillará un sol de tzedaká (justicia), con curación en sus alas», en Malaquías (capítulo 3, [versículo] 20).

הרי גם כתיב צדקה נקי שמש. וזהו ענין שמשותיך ב' בחי' שמש. ולהבין זה יש

Por lo tanto, también el nivel de tzedaká es llamado «sol». Este es el significado de shimshosayich [en plural]: dos niveles de «sol». Para entender esto, debemos

להבין תחלה מה שמבואר בספרים שבאלול מאירין י"ג מדות הרחמים עד ראש השנה ואחר כך בעשרת ימי תשובה חוזרין ומתגלים הי"ג מדות (וכמ"ש בזח"ב [בוהר חלק ב'] ס"פ תרומה) (דף קע"ו ע"א).

primero entender lo que se explica en los sefarim: que en Elul brillan los Trece Atributos de Misericordia hasta Rosh HaShaná y que, después, durante los Diez Días de Teshuvá, los Trece Atributos vuelven a revelarse (como está escrito en el Zohar, parte II, al final de la parashá Terumá) (folio 176a).

ולכך אומרים ויעבור הוי' כו' עד יוה"כ [יום הכפורים]. וצריך להבין מהו ההפרש שבין אותה ההתגלות שבאלול לאח"כ בעשי"ת [בעשרת ימי תשובה].

Por eso decimos «Y pasó Havaiá», etc., hasta Yom Kipur. Y es necesario entender: ¿cuál es la diferencia entre aquella revelación en Elul y [la que tiene lugar] después, durante los Diez Días de Teshuvá?

ויוכן כל זה בהקדים ביאור ענין התשובה שאינה על עבירות דוקא שהרי ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] שיהיה כל ימיו בתשובה

Todo esto se entenderá si primero explicamos la naturaleza de la teshuvá (retorno), que no se refiere específicamente a las transgresiones, pues nuestros Sabios, de bendita memoria, dijeron que uno debe estar en teshuvá todos sus días;

אלא הוא ענין השבת הנפש ששב ונושא את נפשו אליו ית' כי ירידה צורך עליה היא.

Más bien, se trata del retorno del alma: uno retorna y eleva su alma hacia Él, bendito sea, pues el descenso tiene por fin el ascenso.

2 ולהבין זה דלכאורה הרי בלא"ה [בלאו הכי] נש"י [נשמות ישראל] עלו במחשבה דהיינו שאינן כמו המלאכים צבא מעלה ומטה שמקור התהוותן מבחי' דבור העליון כדכתיב וברוח פיו כל צבאם.

Para comprender esto: pues, aparentemente, las almas de Israel de todos modos “surgieron en el pensamiento”; es decir, no son como los ángeles, las huestes de arriba y de abajo, cuyo origen es el nivel del habla suprema, como está escrito: “Y por el aliento de Su boca, todas sus huestes”.

אבל הנשמות נלקחו מאותיות מחשבתו ית' והן הן ס"ר אותיות שבתורה שהן כנגד ס"ר נשמות

Pero las almas fueron tomadas de las letras de Su pensamiento, bendito sea, y estas son precisamente las seiscientas mil letras de la Torá, que corresponden a las seiscientas mil almas

שבהם כלולים כל הנשמות שבאוצר להיותן ענפים וניצוצין המפשטים מהם וכנודע וא"כ הרי מקורן ושרשן הוא גבוה מאד נעלה ומהו העליה עוד.

en las que están incluidas todas las almas del tesoro, pues son ramas y chispas que se extienden de ellas, como es sabido. Si es así, su origen y raíz son muy elevados y excelsos; ¿qué ascenso adicional, entonces, [puede haber]?

(ועמ"ש בפי' שלח ע"פ אני ה' אלקיכם כו' וע"פ מי מנה עפר יעקב וע"פ את שבתותי תשמרו כו').

(Véase lo escrito en la Parashá Shelaj sobre el versículo “Yo soy Havaiá, su D'os”, etc., sobre el versículo “¿Quién ha contado el polvo de Yaakov?”, y sobre el versículo “Guardarán Mis Shabatot”, etc.)

אך הנה מודעת זאת דכמו עד"מ בנפש יש כמה כחות שלמעלה מהמחשבה כי המחשבה אינה אלא לבוש להשכל השוא מתלבש בה ומתחלק באותיות

Sin embargo, es sabido que, a modo de analogía, en el alma hay varios poderes que están por encima del pensamiento, pues el pensamiento no es más que una vestidura del intelecto, que se reviste en él y se divide en letras,

אבל בעצם השכל הוא מהות אחר ונעלם ממנה כגון דבור תוספת ורא"ש שההשכלה עצמה אינה מסוג האותיות כלל ונעלית מהם במדרגה

pero el intelecto mismo es una esencia diferente, oculta a este. Por ejemplo, un comentario de Tosafot y del Rosh: la percepción intelectual en sí no pertenece en absoluto a la categoría de las letras y es de un nivel superior al de ellas,

כי היא סברא רוחניות ונקודה א' רק שנתפסת ומתלבשת בתיבות וצירופי אותיות אלו ומתחלקות בהן כו'.

pues es un razonamiento espiritual y un único punto; solo que es captado y se reviste en estas palabras y combinaciones de letras, y se divide entre ellas, etc.

3 ולכן השכלה אחת שבדבור התוספת היא באותיות ותיבות אלו ובהרא"ש והר"ן [והרבינו נסים] השכלה זו עצמה היא באותיות ותיבות אחרים והיינו שהאותיות והתיבות לגבי השכל הן כמו לבוש לבד וכלבוש תחליפם.

Por lo tanto, una misma idea que en el comentario de Tosafot se expresa mediante estas letras y palabras, en el Rosh y el Ran se expresa mediante otras letras y palabras. Es decir, las letras y las palabras, con respecto al intelecto, son como una mera vestidura, y “como una vestidura, las cambias”.

ויש ג"כ בחי' שלמעלה מהשכל כי השכליים נובעים ומתחדשים תמיד חדשים לבקרים ומוכרח שיש מציאות איזה כוחות הנפש המהוה אותן

También hay un nivel por encima del intelecto, pues las ideas brotan y se renuevan constantemente, "nuevas cada mañana", y necesariamente debe existir alguna facultad del alma que las haga existir;

והוא הנק' משכיל שהוא לשון מפעיל והוא מ"ש משכיל לאספ' משכיל לאיתן האזרחי למנצח משכיל כו'.

y esto es lo que se llama maskil, una forma causativa, y esto es lo que está escrito: "Un maskil de Asaf", "Un maskil de Eitán el Ezrajita", "Para el director, un maskil", etc.

4 ולכן נקרא הנפש נפש המשכלת וכמ"ש במ"א. כן ממש יובן למעלה עליית הנשמות אחר ירידתן ממקור חוצבן מחשבה עילאה להתלבש בגוף חומרי שהעלייה הוא למעלה מעלה מהמחשבה. וזהו ענין התשובה תשוב ה' עילאה לגבי יו"ד כו'.

Por eso el alma se llama «alma intelectiva» (nefesh hamaskeles), como se explica en otro lugar. Del mismo modo se entenderá Arriba la elevación de las almas después de su descenso desde la fuente de la que fueron talladas —el pensamiento supremo— para revestirse en un cuerpo físico: su elevación llega muy, muy por encima del pensamiento. Este es el sentido de la teshuvá: tashuv hei, la hei superior retorna al yud, etc.

(כי מחשבה עילאה היא בחי' ה' עילאה דשם הוי' ותשוב ה' עילאה לגבי יו"ד היינו למעלה מבחי' מחשבה שהיו"ד עצמו הוא בחי' חכמה עילאה שנק' משכיל לאיתן כו' וקוצו של יו"ד הוא בחי' אין שממנו תמצא החכמ' [החכמה] וע' במ"ש הרמ"ז [הרב משה זכות] בפ' שלח)

(Pues el pensamiento supremo es el nivel de la hei superior del Nombre Havaíá, y «la hei superior retorna al yud» significa que se eleva por encima del nivel del pensamiento; porque el yud mismo es el nivel de la Jojmá suprema, llamada «maskil de Eisan», etc., y la punta del yud es el nivel de ayin (nada), de donde se encuentra la Jojmá. Véase lo que escribe el Ramaz sobre la parashá de Shelaj.)

(דקנ"ט ע"א) בענין יו"ד של שם שקשור ממש בעולם א"ס בסוד קוצו של יו"ד כו'

(folio 159a), acerca del yud del Nombre, que está verdaderamente ligado al mundo de Ein Sof, en el misterio de la punta del yud, etc.

עד יו"ד וקוצו א"ס ואצי' ה' עולם הבריאה הכולל יצירה ועשיה כו' ויש פרסא מבדלת כו'

hasta: «El yud y su punta: Ein Sof y Atzilut; la hei: el Mundo de Beriá, que incluye Yetzirá y Asiá», etc.; «y hay una cortina divisoria», etc.

ע"ש וע' בראשית חכמה פ"ב [פרק ב'] משער התשובה במ"ש עוד ביארו בזהר שהתשובה עולה עד הכתר כו':

Véase allí. Y véase Reishis Chochmah, capítulo 2 de Sha'ar HaTeshuvah, donde dice: «Además, explicaron en el Zohar que la teshuvá se eleva hasta Kéter (la Corona)», etc.

5 ב כי הנה אור א"ס ב"ה מרומם ומתנשא רבבות מדרגות עד אין קץ למעלה מהמחשבה ואפי' [ואפילו]

מבחי' ח"ע [חכמה עילאה] כו' וכנודע ובמחשבה א' הוא סובב וממלא לכל העולמות

2. Pues la Luz Infinita (Or Ein Sof), bendito sea, está exaltada y elevada por encima de miríadas de niveles, sin fin, por encima del pensamiento e incluso por encima del nivel de la Jojmá suprema (sabiduría), etc., como es sabido; y con un solo pensamiento circunda y llena todos los mundos,

וכמאמר צופה ומביט עד סוף כל הדורות היה הוה ויהיה וג"ע [וגן עדן] ועוה"ב [ועולם הבא] ותח"מ [ותחיית

המתים] בכלל בסקירה אחת ממש והוא מ"ש בתחלת הע"ח [העץ חיים] כשעלה ברצונו כו'

como dice el dicho: “Él ve y contempla hasta el final de todas las generaciones”: lo que fue, lo que es y lo que será, y Gan Eden, el Mundo Venidero y la Resurrección de los Muertos incluidos, literalmente en una sola mirada. Y esto es lo que está escrito al comienzo de Etz Chaim: “Cuando surgió en Su voluntad”, etc.,

שברצון ומחשבה זו נאצלו כל העולמות הן אותם הנזכרים ומובארים בספרי האמת והן אותם שאינן גלויים וידועים מריש כל דרגין עד סוף כל דרגין כולן במחשבה א' נתהוו.

que en esta voluntad y pensamiento fueron emanados todos los mundos, tanto los mencionados y explicados en los libros de la verdad como los que no están revelados ni son conocidos; desde el comienzo de todos los niveles hasta el final de todos los niveles, todos ellos llegaron a existir en un solo pensamiento.

ולמשל כמו בנפש האדם כשחושב מחשבה א' זהו כלא ממש לגבי כללות המחשבה שיכול לחשוב מחשבות עד אין קץ ותכלית וכ"ש [וכל שכן] לגבי מהות ועצמות הנפש כו' (ועי' מזה בד"ה אלה מסעי).

A modo de analogía: en el alma humana, cuando uno piensa un solo pensamiento, este es verdaderamente como nada en comparación con el pensamiento en general, que puede pensar pensamientos sin fin ni límite; y mucho más aún en comparación con el ser y la esencia del alma, etc. (Véase también sobre esto en el discurso que comienza “Estos son los viajes”).

כך הוא הארת החיות הנמשכת ממנו ית' לכללות העולמות כולן דכלא ממש חשיבא קמיה ית' ואין ערוך אליו.

Así es la irradiación de la fuerza vital que se extiende de Él, bendito sea, a todos los mundos en conjunto: es considerada verdaderamente como nada ante Él, bendito sea, y no guarda comparación con Él.

וע"כ לית מחשבה תפיסא ביה ולכן נק' ההמשכה בשם אור א"ס שהאור אינו פועל שינוי בעצם המאור כנודע ולהיות כן ה"ז [הרי זה] תכלית כל האדם להיות נכספה

Por eso, “ningún pensamiento puede aprehenderlo”, y por eso lo que se extiende es llamado Or Ein Sof, “la luz del Infinito”, pues la luz no produce cambio alguno en la esencia de la fuente luminosa, como es sabido. Siendo así, el propósito último del hombre es que “su alma anhele

וגם כלתה נפשו ליכלל בעצמותו ית' דוקא הבלתי בע"ג [בעלי גבול / בעל גבול] ולדבקה בו ולא ירצה אפילו לקבל פרס בג"ע [בגן עדן]

y desfallezca” por quedar incluida en Su esencia, bendito sea, específicamente, que no tiene límite, y por unirse a Él; y que no quiera recibir ni siquiera una recompensa en Gan Eden,

כי הוא זיו והארה בלבד וע"י צמצומים רבים וכמארז"ל [וכמאמר רבותינו זכרונם לברכה] ביו"ד נברא העוה"ב [העולם הבא] כו'. והיינו מ"ש לאשתאבא בגופא דמלכא בגופא דמלכא דוקא.

pues este no es más que un resplandor y una irradiación, y se produce por medio de muchas contracciones (tzimtzumim), como dijeron nuestros Sabios, de bendita memoria: “Con [la letra] yud fue creado el Mundo Venidero”, etc. Y esto es lo que se dice: “ser absorbido en el cuerpo del Rey”, específicamente en el cuerpo del Rey.

(ועמ"ש בד"ה אחריה' אלקיכם תלכו ולקמן בד"ה כי תצא ובד"ה שובה ישראל ובד"ה האזינו השמים).

(Véase lo escrito en el discurso que comienza “Tras Havaia, su D'os, caminarán”, y más adelante en el discurso que comienza “Cuando salgas”, y en el discurso que comienza “Vuelve, Israel”, y en el discurso que comienza “Escuchen, cielos”).

וזהו ענין התשובה שהוא השבת הנפש דהיינו לשוב למעלה ממקור מחצב נפשו דהיינו למעלה מן המחשבה כנ"ל והוא העליה שאחר הירידה. ועמ"ש ע"פ ואלה מסעיהם למוצאיהם.

Y este es el sentido de la teshuvá (retorno), que consiste en el retorno del alma: volver [a un lugar] por encima de la fuente de la que fue tallada, es decir, por encima del pensamiento, como se mencionó antes; y este es el ascenso que sigue al descenso. Véase lo escrito sobre el versículo “Y estos son sus viajes según sus partidas”.

ושעת הכושר לזה הוא בק"ש [בקריאת שמע] באמרו אחד ואהבת כו' וכמבואר בספרים שצריך למסור נפשו באחד ואין הכוונה על ציור ק"ה [קידוש השם] בפ"מ [בפועל ממש] בלבד

El momento propicio para esto es durante la lectura del Shemá, cuando uno dice “Uno” y “Amarás”, etc.; y, como se explica en los sefarim, uno debe entregar su alma en [la palabra] “Uno”. La intención no es solo imaginar la santificación del Nombre mediante un acto efectivo,

אלא גם ברוחניות והוא ביטול הנפש להתכלל באור ה' אחד והוא בחי' ומדרגת יחידה ועל זה אמר דוד המלך ע"ה [עליו השלום] (תהלים ל"ה) מכפירים יחידתי אודך בקהל רב

sino también en sentido espiritual: esta es la autoanulación (bitul) del alma, para quedar incluida en la luz de D'os, [que es] Uno. Este es el nivel y rango de Yejidá, y acerca de ello dijo el rey David, de bendita memoria (Salmos 35): “[Salva] a mi única (yejidatí) de los leoncillos; te agradeceré en la gran congregación”.

כי יש נרנח"י [נפש רוח נשמה חיה יחידה] חיה הוא בחי' חכמה כמ"ש והחכמה תחיה ונשמה הוא בחי' בינה שהוא בחי' השגה כו'

Pues existen Néfesh, Rúaj, Neshamá, Jayá y Yejidá. Jayá es el nivel de Jojmá, como está escrito: “La sabiduría da vida (tejayé)”;

אבל יחידה הוא בחי' הרצון פשוט שלמעלה מן החכמה ויחידה הוא לשון נקבה שמקבלת מיחיד

pero Yejidá es el nivel de la voluntad simple, que está por encima de Jojmá. Y Yejidá es una forma femenina, [que denota aquello] que recibe del Yajid, el Único,

כי היא רק תשוקתה ליחידו שלעולם בלבד ליכלל בעצמותו ית' דוקא וכמ"ש מי לי בשמים ועמך לא חפצתי בארץ כו'

pues su único anhelo es por el Único del mundo, y solo por Él, para quedar incluida específicamente en Su esencia, bendito sea; como está escrito: “¿A quién tengo en los cielos? Y, estando contigo, no deseo nada en la tierra”, etc.

שמים וארץ ג"ע [גן עדן] עליון ותחתון בכלם לא חפצתי רק אותך ית' בלבד ועמ"ש ע"פ אחת היא יונתי ובחיי זו ישנה אפי' [אפילו] בפחותי הערך

Los cielos y la tierra son el Gan Eden superior y el inferior: en ninguno de ellos deseo otra cosa que no seas Tú, solo Tú, bendito seas. Véase lo escrito sobre el versículo “Una sola es mi paloma”. Y este nivel está presente incluso en quienes son de muy baja condición,

כי כל אחד ואחד מישראל יש בו בטבעו בחיי מס"נ [מסירות נפש] ורצון זה שלמעלה מהשכל וכמבואר בספרים שגם מי שאין לו

porque cada judío tiene por naturaleza la cualidad del autosacrificio (mesirut néfesh) y esta voluntad que está por encima del intelecto; y, como se explica en los sefarim, incluso quien no tiene más que

אלא נפש או נפש דנפש מ"מ גם בחיי יחידה כלולה בה (ועיי' בשע"ק [בשערי קדושה] להרח"ו [להרבי חיים ויטאל] חלק שלישי שער ב').

Néfesh, o la Néfesh de Néfesh, tiene, no obstante, incluido también el nivel de Yejidá (véase Sha'a-rei Kedushah, de Rabí Jaim Vital, parte tres, puerta 2).

והנה זה לעומת זה עשה האלהים שגם בסט"א [בסטרא אחרא] יש בחיי יחידה זו שהיא בחיי רצון שלמעלה מהשכל

Ahora bien, “D'os hizo uno opuesto al otro”: también en la sitra ajra (el otro lado) existe este nivel de Yejidá, que es el nivel de una voluntad que está por encima del intelecto

והטעם וע"כ יכול להיות רצון חזק לאדם גם במילי דעלמא כענין רצון זה שבקדושה שלמעלה מהטעם אם ימשיך עליו עול דרך ארץ כו'.

y de la razón. Por eso, una persona puede tener una voluntad intensa incluso en asuntos mundanos, semejante a esta voluntad en la santidad que está por encima de la razón, si se impone el yugo de los asuntos mundanos, etc.

(ע"ד הנזכר בפי' בשלח בד"ה לסוסתי ברכבי פרעה וכשנעשה התקשרות לה העולם כ"כ [כל כך] בחוזק עד שהוא בלי שכל כלל כו') ומקור בחינה זו נקי' כפירים כי כחם רב ועצום ויש בהם תגבורת החיות כ"ו.

(En consonancia con lo mencionado en la parashá Beshalaj, en el maamar que comienza “A mi ye-gua entre los carros del faraón”: cuando el apego al mundo se vuelve tan intenso que queda completamente desprovisto de razón, etc.). Y la fuente de este nivel se llama “cachorros de león” (kefi-rim), pues su fuerza es grande y poderosa, y poseen una fuerza vital desbordante, etc.

ועל זה ביקש דוד המלך ע"ה [עליו השלום] מכפירים יחידתי להיות בחי' היחידה רק בקדטשה בלבד ליחידו של עולם והוא בחי' ומדרגת אהבת בכל מאדך

Y acerca de esto pidió el rey David, de bendita memoria: “Salva a mi única del poder de los cachorros de león”; que el nivel de Yejidá esté únicamente en la santidad, para el Único del mundo. Este es el nivel y grado del amor “con toda tu fuerza” (bejol meodeja),

כי בכך נפשך כולל די' בחי' נרנ"ח [נפש רוח נשמה חיה] ובחי' בכל מאדך הוא בחי' יחידה כי מאד הוא בלי גבול כו'

pues “con toda tu alma” incluye los cuatro niveles: Néfesh, Rúaj, Neshamá y Jaiá; y el nivel de “con toda tu fuerza” es el nivel de Yejidá, pues meod significa algo ilimitado, etc.

והיינו דאמרו"ל [דאמרו רבותינו זכרונם לברכה] בכל מאדך בכל ממונך ולכאורה הוא פלא מה ענין הממון לבחי' מאד שהוא בחי' ומדרגה היותר גבוה שבנפש בחי' יחידה.

Y esto es lo que dijeron nuestros Sabios, de bendita memoria: “Con toda tu fuerza: con todo tu dinero”. A primera vista, esto resulta asombroso: ¿qué tiene que ver el dinero con el nivel de meod, que es el nivel y grado más elevado del alma, el nivel de Yejidá?

אך הענין כמ"ש צדקה תרומם גוי וחסד לאומים חטאת (במשלי ס"י י"ד ל"ד) פי' חטאתם של ישראל הוא הגורם חסד לאומים.

Pero la explicación es como está escrito: “La tzedaká exalta a una nación, y la bondad hacia las naciones es pecado” (Proverbios, capítulo 14, [versículo] 34); es decir, el pecado de Israel es lo que causa la bondad hacia las naciones.

כי אין צדיק בארץ אשר יעשה טוב ולא יחטא כו'. ועי"ז נמשך חסד שהוא בחי' השפעה ח"ס דלי"ת
לס"א [לסטרא אחרא]

Pues “no hay hombre justo en la tierra que haga el bien y no peque”, etc. Y por medio de esto se atrae Jésed (bondad), que es el nivel de otorgamiento, jas-dalet, “compasión hacia la dalet”, a la si- tra ajra;

כי ע"י כל חטא וחטא נעשה פגם בנפש ובמקור שורשה לפי שמתלבשת בנפש הבהמית והיא שמורידה וממשיכה בעמקי הקליפות והיכלות החיצונים כו'.

pues por medio de cada pecado se produce una mancha en el alma y en la fuente de su raíz, ya que esta se reviste en el alma animal, y es esta [el alma animal] la que la hace descender y la atrae hacia las profundidades de las kelipot y de los palacios externos, etc.

6 ואמנם הצדקה תרומם גוי זה ישראל כמ"ש ומי כעמך כו' והיינו נפש הבהמית שעל ידי הצדקה שאדם עושה נפרדת ונבדלת נפש הבהמית מן הרע הגמור ומתרוממת גם היא להיות כל מדותיה ולבושיה לה' לבדו.

Sin embargo, “la tzedaká eleva a una nación”: esta es Israel, como está escrito: “¿Y quién es como Tu pueblo?”, etc.; es decir, el alma animal. Pues mediante la tzedaká que una persona practica, el alma animal se separa y se aparta del mal absoluto, y también ella se eleva, de modo que todos sus atributos y vestimentas sean exclusivamente para D'os.

7 והוא בחי' ומדרגת בע"ת [בעלי תשובה] שהפליגו רו"ל [רבותינו זכרונם לברכה] במעלתן ואמרו במקום שבע"ת [שבעלי תשובה] עומדין כו' כי כל המדות שבנה"ב [שבנפש הבהמית]

Y este es el nivel y la categoría de los baalei teshuvá, cuya grandeza nuestros Sabios, de bendita memoria, exaltaron al decir: «En el lugar donde están los baalei teshuvá», etc. Pues todos los atributos emocionales (midot) del alma animal,

בעצם מציאותן הן תקיפין וחזקים יותר מהמדות הקדושות שבנפש האלקית וכמו בגשמיות שהבהמות וחיות המה בעלי כח וגבורה בטבעם יותר מבני אדם.

en su misma existencia, son más impetuosos y poderosos que los atributos sagrados del alma divina, tal como, en el plano físico, los animales domésticos y salvajes poseen por naturaleza más fuerza y vigor que los seres humanos.

8 והטעם משום ששרשן ממקום גבוה מאד נעלה בחי' יד החזקה והן המלכים אשר מלכו לפני מלך מלך לבני ישראל למעלה מעלה ממקור נפשות ישראל הקדושות כו' רק שירדו ונפלו למטה מטה.

La razón es que su raíz proviene de un lugar muy elevado y excelso, el nivel de “la mano poderosa”; y ellos son “los reyes que reinaron antes de que reinara rey alguno sobre los hijos de Israel”, muy, muy por encima de la fuente de las almas santas de Israel, etc.; solo que descendieron y cayeron muy, muy abajo.

9 ואמנם כד אתכפיא ואתהפכא מחשוכא לנהורא הרי נכלל בחי' תוקף זה בקדושה וזו היא מעלת בע"ת [בעלי תשובה] דבחילא יתיר וכמבואר במ"א.

Sin embargo, cuando es sometida y transformada de oscuridad en luz, este nivel de fuerza queda incluido en la santidad; y esta es la superioridad de los baalei teshuvá, [que llegan] “con mayor fuerza”, como se explica en otro lugar.

וזהו שביקש דוד להנצל מכפירים יחידתי כי יש בחי' יחידה שהוא תוקף והתגברות הרצון שלמעלה מהטעם גם בסט"א [בסטרא אחרא] ונק' כפירים כמ"ש הכפירים שואגים לטרף שהוא התגברות החיות גבור כארי כו' כנ"ל.

Y esto explica por qué David pidió ser salvado, diciendo: “a mi única, de los leoncillos”; pues existe un nivel de Yejidá, que es la fuerza y la intensidad de la voluntad que está por encima de la razón, también en la sitra ajra (el otro lado), y se lo llama “leoncillos” (kefirim), como está escrito: “Los leoncillos rugen por presa”; esto es la intensidad de la fuerza vital, “fuerte como un león”, etc., como se mencionó antes.

10 ולזה אמר דוד מכפירים יחידתי שתהיה יחידתי מקושר בקשר אמיץ וחזק להשי"ת [להשם יתברך] לבדו ולא תפול ח"ו [חס ושלום] בידי החיצונים הכפירים.

Por eso David dijo: “mi única entre los leones jóvenes”: que mi Yejidá esté ligada con un vínculo firme y poderoso únicamente a D'os, bendito sea, y no caiga, D'os libre, en manos de las fuerzas externas, los leones jóvenes.

וזהו תרומם גוי שיתהפכו המדות שבנפש הבהמית לדבקה בו ית' והיינו ע"י הצדקה דוקא כי במדה שאדם מודד מודדין לו

Y esto es [lo que significa] “engrandece a una nación”: que los atributos emocionales (midot) del alma animal se transformen para adherirse a Él, bendito sea. Y esto ocurre específicamente por medio de la tzedaká, pues “con la medida con que una persona mide, se la mide”;

וכמו שהוא מרחם על העני להחיות נפשו ממתי רעב כך מלמעלה מתגלגלים רחמים המרובים ממקור הרחמים על נפשו לרוממה משפלותה וטומאתה וכמ"ש מחיה מתים כו' (ועמ"ש סד"ה ציון במשפט תפדה בענין ושביה בצדקה):

y así como él tiene compasión del pobre para revivir su alma de entre los que mueren de hambre, del mismo modo, desde lo Alto, abundantes misericordias descienden desde la fuente de la misericordia sobre su alma, para elevarla de su bajeza y su impureza, como está dicho: "Él revive a los muertos", etc. (Y véase lo escrito al final del discurso que comienza "Tzión será redimida con justicia", acerca de "y sus retornados con tzedaká".)

11 ג וזהו ענין התגלות י"ג מדות הרחמים באלול שקודם עשיית [עשרת ימי תשובה]. כי הנה בעשיית [בעשרת ימי

תשובה] מתגלים רחמים רבים אחר קדימת התשובה

3. Y este es el significado de la revelación de los Trece Atributos de Misericordia en Elul, que precede a los Diez Días de Teshuvá. Pues en los Diez Días de Teshuvá se revelan abundantes misericordias después de que la teshuvá ha tenido lugar primero,

כי באתערותא דלתתא דוקא אזי הוא אתערותא דלעילא וכמבואר בזהר ע"פ אם ישים אליו לבו כו' רוח אייתי רוח ואמשיך רוח.

pues es precisamente mediante un despertar desde abajo (isarusa dilesata) que entonces se produce un despertar desde arriba (isarusa dile'eila), como se explica en el Zohar acerca del versículo "Si dirige su corazón hacia él", etc.: "Un espíritu trae un espíritu y atrae un espíritu".

12 והנה כד אייתי רוח ממטה למעלה כאשר רצון לבו לה' בבחי' מאד בחילא יתיר אזי ימשיך

Ahora bien, cuando uno eleva un espíritu desde abajo hacia arriba, cuando la voluntad de su corazón se dirige a D'os en el nivel de meod («muchísimo»), «con mayor fuerza», entonces atraerá

ג"כ רוח דוגמתו מלמעלה למטה בחי' מאד העליון שבלי גבול והן הן י"ג מדות הרחמים שבפסוק מי אל כמוך נושא עון כו'.

también un espíritu semejante a él desde arriba hacia abajo: el nivel del meod supremo, que no tiene límite. Y estos son precisamente los Trece Atributos de Misericordia del versículo: «¿Quién es un D'os como Tú, que perdona la iniquidad?», etc.

אך גם בכדי שתהיה אתעדלית [אתערותא דלתתא] זו שנשוב אל ה' בכל נפשנו ומאדנו צריך ג"כ התעוררות מלמעלה עד אשר ממרום יערה רוח ה' על ישראל עמו לעורר לבכם שיצעקו אל ה' מתוך תוכם נקודת לבכם.

Pero para que pueda producirse este despertar desde abajo, por el cual volvemos a D'os con toda nuestra alma y con toda nuestra fuerza, también debe haber un despertar desde arriba, hasta que desde lo alto se derrame el espíritu de D'os sobre Israel, Su pueblo, para despertar sus corazones, de modo que clamen a D'os desde lo más profundo de su ser, desde el punto de sus corazones.

13 וזהו ענין התגלות י"ג מדות הרחמים שבאלול שע"י הרחמים האלה קמה נפשו מנפילתה וגם נצבה ועולה לה' ברוח נדיב [נדיבה] בבחי' מאד ממש בחילא יתיר כו'. ולכן מבואר בדברי רז"ל [רבותינו זכרונם לברכה] שצריך להרבות בצדקה מר"ח [מראש חודש] אלול.

Y este es el significado de la revelación de los Trece Atributos de Misericordia en Elul: por medio de estas misericordias, su alma se levanta de su caída, también se mantiene erguida y asciende a D'os con espíritu generoso, en el nivel mismo de meod, «con mayor fuerza», etc. Por eso se explica en las palabras de nuestros Sabios, de bendita memoria, que es preciso aumentar la tzedaká desde Rosh Jodesh Elul.

14 והיינו מטעם הנ"ל כי צדקה תרומם ותגביה כו'. ולכן תיקנו לנו אנשי כנסת הגדולה קודם ק"ש [קריאת שמע] בקשות התעוררות רחמים עלינו בשתים שלפניה והוא מה שאומרים אבינו אב הרחמן רחם עלינו ותן בלבנו בינה

Esto se debe a la razón mencionada arriba: que la tzedaká exalta y eleva, etc. Por eso, los Hombres de la Gran Asamblea instituyeron para nosotros, antes del Shemá, súplicas para despertar misericordia sobre nosotros, en las dos [bendiciones] que lo preceden. Esto es lo que decimos: “Padre nuestro, Padre misericordioso, ten misericordia de nosotros y pon entendimiento en nuestro corazón

להבין כו' וכן ברחמיך הרבים רחם עלינו ברחמיך הרבים דייקא וכמ"ש מזה בד"ה והנה מנורת זהב para entender”, etc.; y asimismo: “Con Tus abundantes misericordias, ten misericordia de nosotros”: específicamente, “con Tus abundantes misericordias”, como se explica sobre esto en el discurso que comienza “Y he aquí, un candelabro, todo de oro”.

כי אנחנו שכבר ירדנו בעולם השפל הרחק מאד מאור פני מלך חיים אין אנו משיגים ומכירים
הרחמנות שעלינו

Pues nosotros, que ya hemos descendido al mundo bajo, muy lejos de la luz del rostro del Rey vi-
viente, no comprendemos ni reconocemos la piedad que se nos debe;

אבל הוא ית' הוא היודע כו' וכולא קמיה כלא חשיבא ממש יודע גודל הרחמנות שעל הנשמות אשר
ירדו

pero Él, bendito sea, es quien sabe, etc., y ante Él todo es considerado verdaderamente como nada;
Él sabe cuán grande es la piedad que merecen las almas que han descendido

מאיגרא רמה בסתר המדרגה בעוה"ז השפל ובגוף החומרי ונתרחקו מאד מאלקותו ית' וע"י רחמים
רבים יתן בלבנו בינה להבין כו' היינו להבין דבר מתוך דבר.

“desde un tejado elevado” al “escondite del precipicio”, a este mundo bajo y al cuerpo físico, y se
han alejado mucho de Su Divinidad, bendito sea. Y mediante abundantes misericordias pondrá
entendimiento en nuestro corazón para entender, etc.; es decir, para entender una cosa a partir de
otra.

פ"י שמתוך דבר שהוא הארת אור א"ס הממלא כל עלמין אשר לגדולתו אין חקר ממש להחיות עולמות
רבים עד אין קץ ותכלית ואעפ"כ [ואף על פי כן] הוא כאין ואפס ממש לגבי עצמותו ית' וכמשל ביטול
דיבור א' כו'.

Es decir: a partir de una cosa —que es el resplandor de la Luz Infinita que llena todos los mundos
(memalé kol almin), “cuya grandeza es insondable”, que da vida verdaderamente a muchos mun-
dos sin fin ni límite—, y, sin embargo, es verdaderamente como nada y nulidad en comparación
con Su esencia, bendito sea, como en la analogía de la nulidad de una sola palabra, etc.

מזה יביך איך שעצמותו ית' הוא המרום ונשגב לבדו (וע' בד"ה השמים כסאי) ואז לזאת תכסוף אליו נפש

A partir de esto comprenderá cómo Su esencia, bendito sea, es la única exaltada y sublime (véase
el discurso que comienza “Los cielos son Mi trono”). Y entonces, por ello, el alma anhelará a Él

כל חי בבחי' מאדך בלי גבול ממש למסור נפשו ממש באחד האמיתי ובע"כ [ובעל כרחך] אתה חי כו' ואנו
אין לנו לבקש כ"א קרבת אלקים ית' אלינו.

de todo ser viviente, en el nivel de “con todas tus fuerzas”, verdaderamente sin límite, para entre-
gar realmente su alma al Uno verdadero, y “contra tu voluntad vives”, etc. Y nosotros no tenemos
otra cosa que pedir sino la cercanía de D'os, bendito sea, a nosotros.

15 וזהו ענין שמ"ע [שמונה עשרה] שלאחר ק"ש [קריאת שמע] שהוא ביאור ופי' המס"נ [המסירות נפש] שבק"ש [שבקריאת שמע] שהמבוקש הוא להיות בא"י [ברוך אתה ה'] אלקינו כו'

Y este es el sentido de la Shemoné Esré que sigue al Shemá: es la explicación e interpretación del autosacrificio (mesirut néfesh) del Shemá; lo que se busca es que haya «Bendito eres Tú, Havaíá, nuestro D'os», etc.

ברוך הוא לשון בריכה והמשכה שיתגלה אלקותו ית' למטה מטה עד שיהיה בבחי' אתה לנוכח.

Baruj («bendito») es un término relacionado con una piscina (berejá) y con hacer descender: que Su Divinidad, bendito sea, se revele muy, muy abajo, hasta alcanzar el nivel de Atá, «Tú», en segunda persona,

16 ובחי' אלקינו שלנו ממש. ואמנם המלך אין רואים אותו כשהוא ערום ולזאת צריך לעשות בחינת לבושים וכלים מכלים שונים שיתגלה בהן אלקותו ית'

y el nivel de Elokeinu, “nuestro D'os”, verdaderamente nuestro. Sin embargo, no se ve al rey cuando está desnudo; por eso es necesario crear el nivel de vestiduras y vasijas de diversas clases, en las que pueda revelarse Su divinidad, bendito sea.

והיינו מ"ש ודברת בם בדברי תורה כי התורה היא בחי' לבוש שבה מתלבש אור א"ס ב"ה וכמ"ש עוטה אור כשלמה.

Y esto es lo que está escrito: “Y hablarás de ellas”, es decir, de palabras de Torá. Pues la Torá es el nivel de una vestidura en la que se reviste la Luz Infinita (Or Ein Sof), bendito sea, como está escrito: “Él se envuelve [en] luz como en una vestidura”.

17 והצדקה היא נקראת ג"כ בשם בחי' לבוש כמאמר לבושו צדקה. והענין הוא עד"מ מלך בשר ודם שיש לו לבושים פנימים שלבוש בהם כשיושב בהיכלו

Y también se llama a la tzedaká con el nombre de nivel de una vestimenta, como dice la expresión: “Su vestimenta es la tzedaká”. La idea puede entenderse mediante una analogía: [como] un rey de carne y sangre que tiene vestimentas interiores, con las que se viste cuando se sienta en su palacio

פנימה ויש לו לבושים חיצונים שלובש אותן כשיוצא לחוץ כך למעלה התורה היא בחי' לבוש הפנימי שאור א"ס שורה בה כמו שהוא מתגלה למעלה באצילות.

en su interior, y tiene vestimentas exteriores que se pone cuando sale afuera. Así también Arriba: la Torá es el nivel de la vestimenta interior, en la cual reposa la Luz Infinita (Or Ein Sof), tal como se revela Arriba, en Atzilut.

18 והצדקה היא לבוש החיצון דהיינו כשנמשך למטה מטה בעולמות הנפרדים בבי"ע וסביב רשעים יתהלכון הם היכלות ומדורות החיצונים המבקשים טרף ויניקה כו' ואז לבושו צדקה וכמ"ש וילבש צדקה כשריון ושריון קשקשים הוא לבוש וכמ"ש במ"א.

Y la tzedaká es la vestimenta exterior; es decir, cuando [la luz] desciende muy, muy abajo, hasta los mundos separados: el Mundo de Beriá (Creación), el Mundo de Yetzirá (Formación) y el Mundo de Asiá (Acción), y “los malvados caminan por todas partes” —estos son los palacios y moradas exteriores, que buscan presa y sustento, etc.—, entonces “Su vestimenta es tzedaká”, como está escrito: “Se vistió de tzedaká como de una cota de malla”; y una “cota de malla de escamas” es una vestimenta, como se explica en otro lugar.

19 וזהו ענין ב' בחי' שמש שמש הוי' ושמש צדקה שהם מאירים ע"י כדכד היינו מחיצה דקה הלבוש דתורה כ"ד ספרין דאורייתא והלבוש דצדקה

Y este es el significado de los dos niveles de “sol”: el sol de Havaíá y el sol de la tzedaká, que iluminan a través del kaddod, es decir, una partición delgada: la vestidura de la Torá, los veinticuatro libros de la Torá (kaf-dalet), y la vestidura de la tzedaká.

כי העוונות נקראים חשך וענן וכמ"ש מחיתי כעב פשעך וכענן חטאתיך להיותן מסתירים על אור ה'

Porque los pecados son llamados oscuridad y nube, como está escrito: “He borrado tus transgresiones como una nube espesa, y tus pecados como una nube”, pues ocultan la luz de D'os;

ועל ידי הצדקה תאיר ותזרח הארה בנפשו להיות מתבטל ומתכלל באור א"ס ממטה למעלה וזהו וזרח לכם יראי שמי שמש צדקה ומרפא בכנפיה.

y por medio de la tzedaká brillará y amanecerá una iluminación en su alma, de modo que se anule y quede incluida en la Luz Infinita (Or Ein Sof), desde abajo hacia arriba. Y este es el significado de: “Y para ustedes, los que temen Mi Nombre, brillará un sol de tzedaká, con curación en sus alas”.

20 והוא ע"ד מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] בפ"ב [בפרק ב'] דיומא גדולה תשובה שמביאה רפואה לעולם כי העוונות נקראים מכות ופצעים כמאמר הנביא מכף רגל ועד ראש אין בו מתום כו'.

Y esto concuerda con lo que dijeron nuestros Sabios, de bendita memoria, en el segundo capítulo de Yoma: “Grande es la teshuvá (retorno), pues trae curación al mundo”. Porque los pecados son llamados golpes y heridas, como dijo el profeta: “Desde la planta del pie hasta la cabeza no hay en él nada sano”, etc.

והיינו לפי שע"י כל חטא וחטא נעשה פגם בנפש ומשפעת כח וחיות לקליפות ועל ידי התשובה הוא מביא רפואה שתצא הנפש מטומאתה וחלאתה ותעלה לקדושה ליכלל באור ה' אחד כנ"ל.

Esto se debe a que, por cada pecado, se produce una mancha en el alma, y esta transmite poder y fuerza vital a las kelipot; mediante la teshuvá, la persona trae curación, de modo que el alma salga de su impureza y de su suciedad, ascienda a la santidad y se incluya en la luz de D'os, [que es] Uno, como se mencionó anteriormente.

21 וזהו ומרפא בכנפיה כי הכנפים הם המעופפים ומעלים את העוף. וכך הוא האוי"ר [האהבה ויראה] הם בחי' גדפין.

Y esto es "con sanación en sus alas", pues las alas son lo que hace volar y elevarse al ave; del mismo modo, el amor y el temor son el nivel de las "alas" (gadfin).

ובהם ועל ידם הוא ההעלאה ובאתערותא דלתתא אתערותא דלעילא נמשכים מלמעלה י"ג מדות הרחמים שהם בחי' מאד העליון שבלי גבול.

Por medio de ellas y a través de ellas se produce la elevación; y mediante un despertar desde abajo se despierta un despertar desde arriba, por el cual se atraen desde lo alto los Trece Atributos de Misericordia, que son el nivel del meod superno, que no tiene límite.

וזהו בחי' שמש הב' הנקרא שמש הוי" כו' (וזהו ענין ההפרש בין התגלות י"ג מדות שבחדש אלול. וכמ"ש לקמן ע"פ אני לדודי.

Y este es el nivel del segundo sol, llamado "el sol de Havaia", etc. (Y este es el significado de la diferencia entre las revelaciones de los Trece Atributos en el mes de Elul —como se explica más adelante, sobre el versículo "Yo soy de mi amado",

שהוא עד"מ המלך כשהוא בחוץ בשדה קודם בואו להיכלו. ושם יוצאים לקבל פניו. ואז הוא לבוש עד"מ לבוש החיצון. וזהו בחי' וילבש צדקה כו' וכובע ישועה בראשו.

que es, a modo de analogía, como un rey cuando está afuera, en el campo, antes de llegar a su palacio, y allí salen a recibirlo; entonces está vestido, a modo de analogía, con la vestimenta exterior. Y este es el nivel de "Se vistió de tzedaká", etc., "y un yelmo de salvación sobre Su cabeza".

וזהו בחי' שמש צדקה וכדכתיב עטרת תפארת שיבה בדרך צדקה תמצא. ואמנם התגלות י"ג מדות בעשיית [בעשרת ימי תשובה] ובפרט ביוהכ"פ [ביום הכפורים] זהו עד"מ הזוכה לקבל פני המלך בהיכל מלכותו ושם הוא לבוש לבושים הפנימיים

Y este es el nivel del sol de tzedaká, como está escrito: "Las canas son una corona de gloria; se encuentra en el camino de la tzedaká". Sin embargo, la revelación de los Trece Atributos en los Diez Días de Teshuvá, y en particular en Yom Kipur, es, a modo de analogía, como quien merece recibir al rey en su palacio real, donde está vestido con las vestimentas interiores;

וזהו בחי' שמש הוי' והוא ג"כ בחי' תורה שנק' שמש כמ"ש לשמש שם אהל בהם והוא כחתן כו' והתורה נק' חתן וכמ"ש במ"א בשיר השירים ע"פ לסוסתי ועיין בזה ר"פ בהעלותך

y este es el nivel del sol de Havaia. También es el nivel de la Torá, que es llamada "sol", como está escrito: "Para el sol puso una tienda en ellos, y es como un novio", etc.; y la Torá es llamada "novio", como se explica en otro lugar, en Shir HaShirim, sobre el versículo "A mi yegua"; y véase el Zohar al comienzo de Parshat Behaalotjá.

והיינו בחי' שמש הוי' כדכתיב תורת הוי' תמימה ועמ"ש ע"פ ואתחנן כו' אתה החלות כו'. וכמ"ש בזהר (תרומה) (דקע"ז א') שהתגלות זו דאתה החלות הוא בעשיית [בעשרת ימי תשובה]

Esto es el nivel del sol de Havaia, como está escrito: "La Torá de Havaia es perfecta". Y véase lo escrito sobre el versículo "Y supliqué", etc., "Tú has comenzado", etc. Y como está escrito en el Zohar, Terumá) (folio 177a): esta revelación de "Tú has comenzado" tiene lugar en los Diez Días de Teshuvá,

וגם לוחות אחרונות ניתנו ביוהכ"פ [ביום הכפורים]: (ועי"ל [ועוד יש לומר] באופן אחר דשמש צדקה הוא בחי' עליונה יותר כי שמש הוי' היינו בחי' שמש במגן חמה בנרתקה אבל שמש צדקה ארז"ל [אמרו רבותינו זכרונם לברכה] בפ"ק [בפרק קמא] דעכומ"ז [דעבודת כוכבים ומזלות] היינו מה שלעתיד הקב"ה מוציא חמה מנרתקה.

y también las segundas Tablas fueron entregadas en Yom Kipur. (También puede explicarse de otra manera: el sol de tzedaká es un nivel más elevado, pues el sol de Havaia es el nivel de un sol con un escudo, el sol en su vaina; pero el sol de tzedaká, como dijeron nuestros Sabios, de bendita memoria, en el primer capítulo de [el tratado] Avodá Zará, es aquello que ocurrirá en el Futuro por Venir: el Santo, bendito sea, sacará el sol de su vaina.

ועמ"ש בזה בד"ה תקעו בחודש. גם ברבות בא פט"ו [פרק ט"ו / פרשה ט"ו] משמע דשמש צדקה היינו מ"ש ואור החמה יהיה שבעתים כאור שבעת הימים וע' בפ' משפטים פל"א ובזח"א [ובזהר חלק א] מקץ)

Y véase lo escrito sobre esto en el maamar que comienza: "Toquen el shofar en la Luna Nueva". [El Midrash] Rabbá, Bo, sección 15, también da a entender que el sol de la tzedaká es lo que está escrito: "Y la luz del sol será siete veces mayor, como la luz de los siete días"; véase también Parashat Mishpatim, sección 31, y el Zohar, Parte I, Miketz.

(דר"ג ע"ב) דשמש צדקה היינו אור שגנזו הקב"ה. וכ"כ [וכן כתב] ר"פ אמור (דפ"ח א') ועיין בפ' פקודי (דף רכ"ד ע"ב).

(folio 203b): que el sol de la tzedaká es la luz que el Santo, bendito sea, ocultó. Y así está escrito al comienzo de Parashat Emor (folio 88a); véase también Parashat Pekudei (folio 224b).

וא"כ הוא למעלה מבחי' שמש הוי'. והיינו כמ"ש במ"א בד"ה אשירה להוי' בענין ושמרו דרך הוי"ה לעשות צדקה.

Si es así, está por encima del nivel del sol de Havaiá. Y esto es como se explica en otro lugar, en el maamar que comienza "Cantaré a Havaiá", acerca de "Y guardarán el camino de Havaiá para hacer tzedaká":

שע"י אתעדל"ת [אתערותא דלתתא] בצדקה עי"ז אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] להיות דרך הוי' פי' דרך ומבוא להיות שם הוי"ה ועי"ז נאמר חנון ורחום הוי' שהקדים בחינת חנון ורחום הוי' שהן הן י"ג מכילין דרחמי מקור האצילות כו' ע"ש.

que, por medio del despertar desde abajo mediante la tzedaká, se produce un despertar desde arriba, para que exista "el camino de Havaiá", es decir, un camino y una entrada para que exista el Nombre Havaiá. Y acerca de esto se dice: "Clemente y misericordioso es Havaiá": primero menciona el nivel de "clemente y misericordioso", para que exista Havaiá. Estos son precisamente los Trece Atributos de Misericordia (mejilín derajamé), la fuente de Atzilut, etc. Véase allí.

22 והיינו יג"מ [י"ג מדות] המתגלים ביוהכ"פ [ביום הכפורים] שהוא בחי' לפני הוי' תטהרו למעלה משם הוי"ה ועמ"ש סד"ה וכל בניך בענין בצדקה תכוני.

Es decir, los Trece Atributos que se revelan en Yom Kipur, que corresponden al nivel de "Antes de Havaiá serán purificados", por encima del Nombre Havaiá. Y véase lo escrito al final del discurso que comienza "Y todos tus hijos", acerca de "Con tzedaká serás establecida".

וכמ"ש במ"ע בענין זורע צדקות מצמיח ישועות התגלות שע"ה נהורין. ועמ"ש בד"ה והיה מדי חדש בענין שמש בשבת צדקה לעניים.

Y como está escrito en M.A., acerca de "Siembra tzedakot, hace brotar salvaciones": la revelación de las luces shin-ayin-hei (375). Y véase lo escrito en el discurso que comienza "Y sucederá que, de una Luna Nueva a otra", acerca de "El sol en Shabat es tzedaká para los pobres".

ולפ"ז [ולפי זה] שמש הוי' היינו מ"ש הוי' אל רחום וחנון. ועמ"ש בזה סד"ה ואתחנן אל ה'

Por consiguiente, el sol de Havaíá es lo que está escrito: "Havaíá, D'os, misericordioso y clemente". Y véase lo escrito sobre esto al final del discurso que comienza "Y supliqué a Havaíá".

וזהו ענין ושמתי כדכד שמשותיך דהיינו ב' בחי' שמש הא' מלמעלה למטה המאיר בחדש אלול.

Y este es el significado de "Haré tus ventanas de kadkod": es decir, dos niveles de "sol". El primero, de arriba hacia abajo, que ilumina en el mes de Elul;

והבי' מלמטה למעלה שהוא בחי' העליות שבר"ה [שבראש השנה] ויוהכ"פ [ויום הכפורים] והוא ענין שמש הוי' ושמש צדקה וכנ"ל

y el segundo, de abajo hacia arriba, que corresponde a las elevaciones de Rosh HaShaná y Yom Kipur. Y este es el concepto del sol de Havaíá y del sol de tzedaká, como se mencionó antes.

(וז"ש [וזהו שכתוב] בירושלמי דאמר רב כד תחמי שמשא בריש דקלא הב לי גולתא דניצלי נעילת שערים. כי בנעילה הוא עליית ז"א הנק' שמשא בדיקנא דא"א וזהו בריש דיקלא ע"ד צדיק כתמר יפרח כארז בלבנון כו')

(Y esto es lo que se dice en el Talmud de Jerusalén: Rav dijo: "Cuando veas el sol en la copa de las palmeras, tráeme mi manto para que rece Ne'ilat She'arim". Pues en Ne'ilá tiene lugar la elevación de Zeir Anpín, llamado "el sol", hacia la barba de Arij Anpín; y esto es "en la copa de la palmera", siguiendo la idea de "El justo florecerá como una palmera, como un cedro en el Líbano", etc.)

[בזהר ויקרא דט"ז ע"א] צדיק הוא בעל צדקה בחינת שמש צדקה. וכתוב אעלה בתמר וע' בזהר ח"ג [חלק ג'] (דרפ"ג א') והוא מעין בחי' ואור החמה יהיה שבעתים כאור כו'.

(En el Zohar, Vayikrá, folio 16a.) Un tzadik es alguien que practica la tzedaká, el nivel del sol de tzedaká. Y está escrito: "Subiré a la palmera"; véase el Zohar, Parte III (folio 283a). Y esto es similar al nivel de "Y la luz del sol será siete veces mayor, como la luz", etc.

ועלייה זו הוא מלמטה למעלה עליית הכלים לגבי אורות עליונים שזהו ענין שבת ויוהכ"פ [ויום הכפורים]
כמ"ש באגה"ק [באגרת הקודש] בסופו

Y esta elevación es de abajo hacia arriba: la elevación de las vasijas hacia las luces superiores, que es el concepto de Shabat y Yom Kipur, como está escrito al final de Igueret HaKodesh.

והנה ב' בחי' שמש אע"פ [אף על פי] שעכשיו יש ג"כ האורות אלו כנ"ל מ"מ הן רק בפנימית העולמות

Ahora bien, en cuanto a los dos niveles de "sol": aunque también ahora existen estas iluminaciones, como se mencionó antes, sin embargo, solo están en la dimensión interior (pnimut) de los mundos;

אבל לעתיד עין בעין יראו. וגם שלעתיד יהיו ב' בחי' שמש הנ"ל במדרגות גבוהות אין קץ:

pero en el Tiempo Venidero "verán cara a cara". Y también, en el Tiempo Venidero, los dos niveles de "sol" mencionados antes estarán en niveles infinitamente más elevados.

23 ד וזהו ענין חד אמר שהם וחד אמר ישפה ושניהם דברי אלקים חיים. דהנה כתיב ופתחת עליהם שמות

בני ישראל וכתיב ונשא אהרן את שמות בני ישראל כו'

4. Y este es el sentido de "Uno dijo shoham y otro dijo yashfeh", y ambos son palabras del D'os viviente. Pues está escrito: "Grabarás sobre ellos los nombres de los hijos de Israel", y está escrito: "Aharón llevará los nombres de los hijos de Israel", etc.,

לזכרון לפני ה' שהשנים עשר אבני החשן היה כתוב עליהן שמות השבטים כסדר תולדותם אודם לראובן כו'

"como recuerdo ante Havaíá": pues sobre las doce piedras del pectoral estaban escritos los nombres de las tribus según el orden de sus nacimientos: ódem (rubí) para Reuvén, etc.;

ואהרן שושבינא דמטרוניתא היה מעלה אותם לפני ה' למעלה מעלה מבחי' שם הוי' וכמ"ש במ"א.

y Aharón, "el padrino de la Reina (Matronisa)", los elevaba ante D'os, muy por encima del nivel del Nombre Havaíá, como se explica en otro lugar.

24 והנה מה שנחקקו שמות השבטים על אבנים טובות דייקא הוא עד"מ כמו בגשמיות כי טעם סגולת מלכים וכלי

Ahora bien, el hecho de que los nombres de las tribus estuvieran grabados precisamente sobre piedras preciosas es, a modo de analogía, como sucede en el plano material: pues la razón por la que el tesoro de los reyes y los utensilios

יקר באבנים טובות דוקא ומה שדמיהן מרובים עד שלא יעריכום כסף וזהב הוא רק מפני שהוא דבר פלא שהאבן הדומה יהיה זך ובהיר להאיר כאש.

valiosos son precisamente piedras preciosas, y de que su precio sea tan elevado que la plata y el oro no puedan compararse con ellas, es solo porque se trata de algo prodigioso: que una piedra inanimada sea pura y brillante, y resplandezca como el fuego.

25 וכך הנה התהפכות נפש הבהמית שבישראל מחשוכא לנהורא ועליותן למעלה ליכלל באור ה' לאשתאבא בגופא דמלכא כו'.

Así también, la transformación del alma animal de Israel, de la oscuridad a la luz, y su ascenso a lo alto para quedar incluida en la luz de D'os, «para ser absorbida en el cuerpo del Rey», etc.

וע"ז היה ענין החשן שהיה אהרן מעלה אותו לפני ה' הנה זהו דבר הפלא ופלא ונמשל כאבן טוב נדמו

Y a esto se refería el asunto del pectoral, que Aharón elevaba ante D'os: esto es algo extraordinario, verdaderamente extraordinario, y se los compara con una piedra preciosa.

וגם שהאבנים טובות גדילים ונמשכים מן הכוכבים וכתוב בישראל והנכם כיום ככובי השמים בפי דברים וע"ש במדרש רבה.

Además, las piedras preciosas crecen y se originan en las estrellas, y está escrito acerca de Israel: «Y he aquí que hoy son como las estrellas de los cielos», en Parshas Devarim; véase allí también el Midrash Rabbah.

26 והנה לפי סדר תולדות השבטים וסדר אבני החשן יוסף ובנימין שנולדו באחרונה חקוקים על ב' אבנים האחרונים שבטור הרביעי

Ahora bien, según el orden de nacimiento de las tribus y el orden de las piedras del pectoral, Yosef y Binyamín, que nacieron al final, están grabados en las dos últimas piedras de la cuarta fila,

שהם וישפה. וכמ"ש בהרמב"ם [בהרבי משה בן מימון] פ"ט מהל' [מהלכות / מהלכה] כלי המקדש וברכות ס"פ תצוה ופי' במדבר פרשה ב'.

que son shoham y yashfeh, como está escrito en el Rambam, capítulo 9 de las Leyes de los Utensilios del Santuario, y en [el Midrash] Rabbah, al final de Tetzavé y en Bamidbar, sección 2.

27 והנה יוסף הצדיק הוא בחי' המשכה והשפעה מלמעלה למטה כי יוסף הוא מלשון תוספת אור הבא מלמעלה וכמ"ש ויוסף הוא המשביר כו' ויכלכל יוסף את אביו כו'. ועמ"ש ע"פ ויגש אליו יהודה.

Ahora bien, Yosef el tzadik corresponde al nivel de atraer y otorgar de arriba hacia abajo, pues Yosef deriva de la palabra tosefet («adición»): una luz que viene de arriba. Como está escrito: «Y Yosef era quien abastecía», etc., y «Yosef sustentó a su padre», etc. Véase también lo escrito sobre el versículo «Y Yehudá se acercó a él».

28 והיינו שכל ההמשכות וגילוי אלקות בנבראים הוא ע"י נשמת יוסף ובנימין הצדיק הוא העלאה מלמטה למעלה

Es decir, toda emanación y revelación de la divinidad en los seres creados se produce por medio del alma de Yosef. Y Binyamín el tzadik representa la elevación de abajo hacia arriba;

והיינו שהתעלות כל הנבראים ליכלל תחת כנפי השכינה הוא ע"י נשמת בנימין בן ימין בנו של אברהם איש החסד ימין מקרבת וכמ"ש והוכן בחדסד כסאו.

es decir, la elevación de todos los seres creados, para que queden incluidos bajo las alas de la Shejiná, se produce por medio del alma de Binyamín, ben yamin («hijo de la derecha»), hijo de Avraham, el hombre de bondad, [pues] «la derecha acerca», como está escrito: «Y su trono será establecido con bondad».

וע"כ שניהם קרויין צדיקים כי צדיק הוא בחי' התקשרות משפיע ומקבל אלא שיוסף הוא צדיק עליון שמקשר המשפיע למקבל וממשיך השפע מלמעלה למטה.

Por eso ambos son llamados tzadikim, pues un tzadik es el nivel de la conexión entre quien da y quien recibe; solo que Yosef es el tzadik superior, que conecta a quien da con quien recibe y hace descender el flujo de arriba hacia abajo,

ובנימין הוא צדיק תחתון שמקשר המקבל להמשפיע ומעלהו ממטה למעלה ועליהם נאמר צדיקים לעולם יירשו ארץ תרין צדיקים כו'

y Binyamín es el tzadik inferior, que conecta a quien recibe con quien da y lo eleva de abajo hacia arriba. Y acerca de ellos se dice: «Los justos heredarán la tierra para siempre»: dos tzadikim, etc.

(ועמ"ש מענין יוסף ובנימין בביאור ע"פ כי תשמע בקול בענין עיני ה' אל צדיקים ועמ"ש ע"פ בפ' תרומה בביאור ע"פ מי יתנך כאח לי)

(Y véase lo escrito acerca del tema de Yosef y Binyamín en la explicación del versículo «Si escuchan la voz», sobre «Los ojos de Havaia están dirigidos hacia los justos»; y véase lo escrito en Parshas Terumah, en la explicación del versículo «¡Ojalá fueras para mí como un hermano!».)

והיינו דקמפלגי תרין מלאכים ברקיעא חד אמר שהם כו' פי' שהחלוקת הוא באופן וסדר הגילוי אלקות שיהי' [שיהיה] על"ל [לע"ל] בב"א [במהרה בימינו אמין] דכתיב עין בעין יראו.

Y esto es lo que discuten los dos ángeles en el firmamento: uno dijo shoham, etc. El sentido es que la discusión versa sobre la manera y el orden de la revelación de la divinidad que tendrá lugar en el Tiempo Venidero, pronto en nuestros días, amén, como está escrito: «Verán ojo a ojo».

כי הנה יש ב' מיני התגלות אם שיתעלו העולמות או שיהי' [שיהיה] המשכות אלקות בגילוי רב בהם מלמעלה למטה.

Pues hay dos clases de revelación: que los mundos asciendan, o que la divinidad descienda hacia ellos en una gran revelación, de arriba hacia abajo.

ועד"מ שני בני אדם אחד עומד בהר גבוה והב' בבקעה מקום מדרון ושפל שיש ב' אופנים בקירובם או שיעלה התחתון או שירד העליון.

A modo de analogía: dos personas, una de pie sobre una montaña alta y la otra en un valle, un lugar inclinado y bajo; hay dos maneras de que se acerquen: que suba la que está abajo o que baje la que está arriba.

29 והנה מיכאל שמדתו בחי' חסד בחר שוהם שהוא מדרגתו של יוסף הצדיק דהיינו שיהי' [שיהיה] גילוי אלקות מלמעלה למטה והגם שלא ישתנו העולמות ממדרגתם כ"כ [כל כך] לפי ערך הגילוי האור אעפ"כ [אף על פי כן] יהיה בהם הגילוי הגדול והעצום

Ahora bien, Mijael, cuyo atributo corresponde al nivel de Jésed (bondad), eligió el shoham, que corresponde al nivel de Yosef el justo: que haya una revelación de la Divinidad desde arriba hacia abajo; y aunque los mundos no cambien tanto de nivel en proporción a la revelación de la luz, no obstante, habrá en ellos una revelación grande e imponente.

והיינו דכתיב לעתיד לבוא ונגלה כבוד הוי' וראו כל בשר כוי' וגבריאלי שמדתו בחי' גבורה בחר ישפה
בחינת בנימין הצדיק

Y esto es lo que está escrito acerca de la era futura: “Se revelará la gloria de Havaíá, y toda carne verá”, etc. Y Gavriel, cuyo atributo corresponde al nivel de Guevurá (contención), eligió el yash-feh, el nivel de Binyamín el justo:

דהיינו שיתעלו העולמות ויזדככו ויכוך ועילוי רב עד שיהיו בחי' כלי הראוי לקבל הגילוי העצום ההוא
וכמשל הנכנס לבית המלך להיכל מלכותו פנימה.

es decir, que los mundos asciendan y sean refinados con un gran refinamiento y elevación, hasta alcanzar el nivel de una vasija apta para recibir aquella revelación imponente, como en la analogía de alguien que entra en la casa del rey, al interior de su palacio real.

30 והוא כעין שהיה משה בהר שנאמר ומשה עלה כוי' שאז לחם לא אכל כוי' ואפי' [ואפילו] מן שנקי לחם
אכירים שמלאכי השרת ניזונים בו לא אכל כוי' משא"כ כשהיה למטה אכל.

Esto es semejante a lo que ocurrió con Moshé en la montaña, como está dicho: «Y Moshé subió», etc.; entonces «no comió pan», etc. Ni siquiera comió el maná, llamado «pan de los poderosos», del cual se nutren los ángeles servidores, etc.; en cambio, cuando estaba abajo, comía.

והגם שמעלתו ואכילתו גבוה מאד שהרי גם כשהיה למטה ואכל הי' [היה] הגוף טהור ומזוכך כך כך עד
שתמיד היה מוכן לנבואה עצומה וגילוי אור ה' מבחי' אצילות בלי שום הכנה כוי'.

Y aunque su nivel y su alimentación eran muy elevados, pues incluso cuando estaba abajo y comía, su cuerpo era tan puro y refinado que estaba siempre preparado para recibir una profecía imponente y la revelación de la luz de D'os desde el nivel de Atzilut, sin ninguna preparación, etc.,

31 ועכ"ז [ועם כל זה] כשעלה בהר לא אכל כוי'. ועד"ז ענין אליהו שעלה בסערה השמימה. וכך הוא ענין
עליות העולמות שיתעלו ויזדככו הכלים והגוף וכמ"ש בע"ח [בעץ חיים] דעשיי' [דעשייה] נכלל ביצי' [ביצירה]
ויצירה בבריאה כוי'. ועד"ז יש עליות אין קץ כוי'.

Sin embargo, cuando subió al monte no comió, etc. En esta misma línea está el caso de Eliyahu, que subió al cielo en una tormenta. Así también ocurre con los ascensos de los mundos: las vasijas y el cuerpo serán elevados y refinados, como está escrito en Etz Chaim, que Asíá quedará incluida en Yetzirá, y Yetzirá en Beríá, etc. Y en esta misma línea hay ascensos sin fin, etc.

32 וזהו בחי' ישפה יש פה ואמר הקב"ה להוי כדין וכדין שיתקיימו בק הבחינות ושיהיו שני המדרגות מלמעלה למטה ומלמטה למעלה וכמ"ש במ"א ע"פ והתהלכתי בתוכם כוי' ב' בחי' הילוך כוי'.

Y este es el nivel de yashfeh: yesh peh, «hay una boca». Y el Santo, bendito sea, dijo: «Que sea de esta manera y de esta manera»: que ambos niveles se mantengan y que ambos se den, de arriba hacia abajo y de abajo hacia arriba, como se explica en otro lugar sobre el versículo «Y caminaré entre ustedes», etc.: dos clases de caminar, etc.

וזהו ענין כ"ד כ"ד ב"פ [ב' פעמים] כד אותיות דבשכמל"ו [דברוך שם כבוד מלכותו לעולם ועד] דק"ש [דקריאת שמע] של שחרית וערבית כי שחרית הוא בחי' המשכה מלמעלה למטה במדת מלכותו ית'

Y este es el asunto de kaf-dalet, kaf-dalet: dos veces las veinticuatro letras de «Bendito sea el Nombre de la gloria de Su reino por siempre jamás» en el Shemá de la mañana y el de la noche. Pues la mañana es el nivel de la atracción de arriba hacia abajo en el atributo de Su soberanía, bendito sea.

כי הוא מבחינת חסד כמארז"ל [כמאמר רבותינו זכרונם לברכה] אברהם תיקן תפלת שחרית שנאמר וישכם אברהם בבקר כוי' וערבית הוא בחי' עליות המלי' ממטה למעלה ושניהם כאחד טובים כוי'.

pues proviene del nivel de Jésed, como dijeron nuestros Sabios, de bendita memoria: «Avraham instituyó la plegaria de la mañana, como está dicho: “Y Avraham se levantó temprano por la mañana”», etc.; y la noche es el nivel de las elevaciones de Maljut de abajo hacia arriba; y «ambos son igualmente buenos», etc.

(ועיין מ"ש סד"ה וידעת היום להיות שהיום הוא עם הלילה כוי' ברישא חשוכא והדר נהורא כוי' ע"ש ובד"ה רני ושמחי בענין רננא ברמשא ושמחה בצפרא ועי' זח"א [זהר חלק א])

(Y vean lo escrito al final del discurso que comienza «Y sabrás hoy», que el día va unido a la noche, etc., «primero la oscuridad y después la luz», etc.; véase allí; y en el discurso que comienza «Canta y alégrate», sobre «canto jubiloso al anochecer y alegría por la mañana»; y véase el Zohar, Part I)

(חיי שרה קל"ג א') בענין תפלת ערבית ועמ"ש סד"ה והיה מספר בני ישראל בענין כי גדול יום:

(Chayei Sarah, 133a), sobre la plegaria de la noche; y vean lo escrito al final del discurso que comienza «Y será el número de los hijos de Israel», sobre «Porque grande es el día».

33 ה ושעריך לאבני אקדה אלו נוי"ן שערי בינה כו'. פי' כמו השער שמשמש כניסה ויציאה כך יש נוי"ן

שערי בינה שבהם נכנסת ההמשכה הנמשכת ונשפעת בהן מהחכמה

5. "Y tus portales serán de piedras de ekdaj": estos son los cincuenta portales de Biná, etc. Es decir: así como un portal sirve para entrar y salir, también hay cincuenta portales de Biná, por los cuales entra la emanación que se extiende y fluye hacia ellos desde Jojmá,

דהיינו מבחי' האין שלמעלה מהשגה בההשגה כו' וגם מהם יוצאת ההשפעה המושפעת מן הכינה שהוא בחי' השגה והתבוננות בהמדות שיהיו המדות מתפעלים מהשגת השכל

es decir, desde el nivel de ayin ("nada"), que está por encima de la comprensión, hacia la comprensión, etc.; y también de ellos sale el flujo que Biná confiere —que es el nivel de comprensión y contemplación— hacia los atributos emocionales (midot), para que estos sean despertados por la comprensión del intelecto,

וכמ"ש בזהר ע"פ נודע בשערים בעלה כל חד לפום שיעורא דיליה לפום מאי דמשער בלבי' כו'. ועמ"ש מענין נש"ב [ני שערי בינה] בד"ה עיני כל ובד"ה וספרתם לכם.

como está escrito en el Zóhar, acerca del versículo "Su esposo es conocido en los portales": cada uno según su propia medida, según lo que estima en su corazón, etc. Y véase lo escrito sobre los cincuenta portales de Biná en el discurso que comienza "Los ojos de todos" y en el discurso que comienza "Y contarán para ustedes mismos".

34 והנה כעת בגלות מחמת כי הלב מטומטמת אין המוח שליט עליה כ"כ [כל כך] שתתפעל מחמת השגת השכל

Ahora, en el presente, durante el exilio, puesto que el corazón está obstruido (metumtam), la mente no lo gobierna lo suficiente como para que se conmueva por la comprensión intelectual;

כי עבירה מטמטמת לבו של אדם כו' ונקרא לב האבן ולעתיד כשיתגלה אלקותו ית' ויטהר לבבנו pues "el pecado obstruye el corazón de la persona", etc., y se lo llama "corazón de piedra". Pero en el Tiempo por Venir, cuando se revele Su Divinidad, bendito sea, y se purifiquen nuestros corazones,

אזי נאמר ושעריך לאבני אקדה הוא מלשון כי אש קדחה בפ' האזינו כקדוח אש המסיס כו' entonces se dirá: "Y tus puertas, de piedras de ekdach". Ekdach deriva del término de "Pues un fuego se ha encendido (kadchá)", en la parashá de Haazinu, [y] "como el fuego enciende (kekdoáj) la maleza", etc.

(בישעיה רסי' [ריש סימן] ס"ד) והיינו על ידי השערים דבינה הנמשכות במדות גם לב האבן תתלהב ותתלהט (en Isaías, al comienzo del capítulo 64). Es decir, por medio de las puertas de Biná que se extienden a los atributos emocionales (midot), incluso el corazón de piedra se encenderá y arderá;

כי אפי' [אפילו] אם אבן הוא נימוח ע"י התבוננות לפי שאז לא יהיה שום מונע ומסתיר כלל. וזהו בחי' אהבה בתגבורת עצומה עד אשר מים רבים לא יוכלו לכבות את האהבה.

pues “aunque sea de piedra, se derrite” mediante la contemplación, ya que entonces no habrá absolutamente nada que la obstaculice ni la oculte. Y este es el nivel de un amor de intensidad poderosa, hasta que “muchas aguas no pueden apagar el amor”.

ולכן נמשלה לאבני אקדה שהארתן חזקה מהארת האש שהרי מים מכבים אש אבל הארת אבן טוב מים רבים לא יוכלו לכבותה כו'.

Por eso se la compara con piedras de ekdach, cuyo resplandor es más intenso que el resplandor del fuego: el agua apaga el fuego, pero el resplandor de una piedra preciosa, “muchas aguas no pueden apagarlo”, etc.

35 והנה אקדה הוא מלשון עתיד כי בחי' זו תהיה לע"ל [לעתיד לבוא] דוקא אבל כעת בגלות הוא לב האבן כפשוטו.

Ahora bien, ekdáj está en tiempo futuro, pues este nivel existirá específicamente en el Tiempo Venidero; pero ahora, durante el exilio, es un corazón de piedra en el sentido literal.

וזהו העבודה לייגע ע"א לפתוח לבו על ידי התעוררות רחמים על ניצוץ אלקות שבנפשו כו' ועמ"ש בפ' חקת ע"פ באר חפרוה שרים כו'.

Y esta es la labor: esforzarse por abrir el corazón despertando compasión por la chispa de divinidad que hay en su alma, etc. Véase también lo escrito en la parashá de Jukat sobre el versículo «El pozo que cavaron los príncipes», etc.

36 וכל גבולך לאבני חפץ הם ל"ב נתיבות החכמה כי הנה הטעם שהמשכות הנמשכים מבינה נקראו שערים ושמחמה נקראו נתיבות הוא להיות

“Y todos tus límites serán de piedras preciosas (avnei chefetz)”: estos son los treinta y dos senderos de Jojmá (sabiduría). La razón por la que aquello que descende de Biná se llama “puertas”, y aquello que descende de Jojmá se llama “senderos”, es

כי השערים משמשים כניסה ויציאה לרבים ואינם הולכים למרחוק וכך מבחי' בינה נמשכה ההשפעה במדות בגילוי רב ובינה עד הוד בלבד אתפשטת אבל הנתיב מצער הוא והולך למרחוק לשדות ומדבריות.

que las puertas sirven para la entrada y la salida de muchos, y no conducen lejos; del mismo modo, desde el nivel de Biná el flujo desciende a los atributos emocionales con gran revelación, y “Biná se extiende solo hasta Hod”. Pero un sendero es estrecho y conduce lejos, a campos y desiertos.

37 וכך ההמשכה מחכמה נמשכת בבחי' העלם והסתר וגם למרחוק והוא התורה שהיא גדולת חכמתו ית' ונתלבשה בדברים גשמיים פאה וביכורים תרומות ומעשרות וקרבנות כו'.

Así también, el flujo que desciende de Jojmá se extiende de manera oculta y velada, y también a gran distancia. Esto es la Torá, que es la grandeza de Su sabiduría, bendito sea, y está revestida de cosas físicas: peá, bikurim, terumot y maaserot, ofrendas, etc.

וזוהו ג"כ פי' גבולך כי כל התורה היא ג"כ בשיעורים וגבולים כך כשר וכך פסול כמוכ סוכה שהיא גבוה למעלה מעשרים אמה פסולה. וכן ביטול בס' וערלה במאתים וכיוצא.

Y este es también el significado de “tus límites” (gevulayij): pues toda la Torá se expresa también mediante medidas y límites: tanto es válido y tanto es inválido. Por ejemplo, una sucá que supera los veinte codos de altura es inválida; y asimismo, la anulación en sesenta, el orlá en doscientos y cosas semejantes.

38 והנה לעתיד כתיב וכל גבולך יהיה לאבני חפץ שע"י הנתיבות דחכמה הנמשכים במדות גם לב האבן תהיה חפיצה ושוקקה לדבקה בו ית'

Ahora bien, acerca del Tiempo por Venir está escrito: “Y todos tus límites serán piedras preciosas (avnei cheftetz)”: por medio de los senderos de Jojmá que se extienden hacia los atributos emocionales, incluso el corazón de piedra deseará y anhelará apegarse a Él, bendito sea.

והיא האהבה פנימיות שלמעלה במדרגה מאהבה ברשפי אש הנק' אבני אקדה הנולדים משערים דבינה שהוא אהבה חיצונית בהגלות נגלות לעין כל

Y esta es el amor interior, que está en un nivel superior al del amor “en llamaradas de fuego”, llamado piedras de ekdach, nacido de las puertas de Biná; este es un amor exterior, “revelado abiertamente” a todos los ojos;

אבל החפיצה היא אהבה פנ ימית ואם שהיא מסותרת ואינה נגלית לעין הרואה (ועמ"ש בד"ה וידעת היום בענין וכל הלבבות ייראוך וכל קרב וכליות יזמרו)

pero el deseo (jafitzá) es un amor interior; aunque está oculto y no se revela a los ojos del que observa (y véase lo escrito en el discurso que comienza “Y sabrás hoy”, acerca de “Y todos los corazones te temerán, y todas las entrañas y los riñones cantarán”),

אבל היא מתוך תוך קרבו ועמוקה כ"כ [כל כך] עמוק עמוק עד אשר יכולה נפשו להסתלק מחמתה לגמרי כאשר לא תשיג די מבוקשה.

sin embargo, proviene de lo más íntimo de su ser y es tan profundo, “profundo, profundo”, que su alma podría expirar por completo a causa de ello, cuando no alcanza suficientemente lo que busca.

וכעין המעשה באדם א' שהעלה בלבו טינא כו' כי זהו פי' חפץ הוא החשק מופלג בפנימיות עד אשר נדבקה נפשו ממש באותו דבר שחושק כמו שנאמר גבי שכם כי חפץ בבת יעקב כו'.

Es semejante al relato acerca de cierto hombre cuyo corazón enfermó [de anhelo], etc.; pues este es el significado de chefetz: un anhelo sumamente interior, hasta que el alma se apega literalmente a aquello que anhela, como se dice acerca de Shejem: “pues deseó (jafetz) a la hija de Yaakov”, etc.

39 ובח"י אהבה בחפיצה וחשיקה זו נמשכת מבחי' נתיבות החכמה דוקא שהוא בחי' העלם ונולדה ממנו האהבה בתעלומות לבו

Y este nivel de amor, de deseo y anhelo, se extiende específicamente del nivel de los senderos de Jojmá (sabiduría), que es un nivel oculto; de él nace el amor en los recónditos escondrijos de su corazón;

אבל מבחי' בינה שהוא ההשגה בגילוי נולדה האהבה ברשפי אש מתגבורת יסוד האש האלקי שבנפש ונק' אבני אקדה כנ"ל. (עמ"ש"ל [עיי' מה שכתוב לעיל] מענין זה על פרשה ראה אנכי נותן כו').

mientras que del nivel de Biná (entendimiento), que es la comprensión manifiesta, nace el amor “con llamaradas de fuego”, por la intensidad del elemento del fuego divino que hay en el alma, y se lo llama piedras de ekdach, como se mencionó arriba. (Véase lo escrito anteriormente sobre este tema, en la parashá “Miren, pongo”, etc.)

והנה סיפיה דקרא וכל בניך למודי ה' ורב שלום בניך. וארז"ל [ואמרו רבותינו זכרונם לברכה] אין רבים פחות משלשה.

Ahora bien, el final del versículo dice: “Y todos tus hijos serán instruidos por D'os, y grande (rav) será la paz de tus hijos”. Y nuestros Sabios, de bendita memoria, dijeron: “‘Muchos’ (rabim) no es menos que tres”.

והענין כי יש ג' בחי' בשלום שהוא התקשרות המשפיע עם המקבל והם ג"פ [ג' פעמים] שלום עליכם שאומרים בשעת קידוש לבנה.

La explicación es que hay tres niveles de paz, que es el vínculo del dador con el receptor; estos son las tres veces que decimos “La paz sea sobre ustedes” durante la santificación de la Luna.

הא' הוא בחי' יוסף צדיק עליון שהוא המשים שלום ע"י שמקשר המשפיע אל המקבל מלמעלה למטה.

El primero es el nivel de Yosef, el tzadik supremo, que hace la paz al vincular al dador con el receptor, de arriba hacia abajo.

40 והב' הוא בחי' בנימין הצדיק תחתון שגם הוא משים שלום ע"י שמקשר המקבל להמשפיע ומעלה למטה למעלה וקישור וחיבור של שניהם הוא בחינה שלישית בשלום.

El segundo es el nivel de Binyamín, el tzadik inferior, quien también hace la paz al unir al receptor con el dador y elevarlo de abajo hacia arriba. La unión y la conexión de ambos constituyen un tercer nivel de paz.

והוא מארז"ל [מאמר רבותינו זכרונם לברכה] שלום בפמליא של מעלה ושלום בפמליא של מטה וקישור וחיבור פמליא של מעלה בשל מטה הוא ע"י בחי' שלישית (ויש לומר שהוא ע"ד הנזכר בענין לעשות הישר כו' סד"ה כי תשמע).

Y esto corresponde a lo que dijeron nuestros Sabios, de bendita memoria: “Paz en la corte celestial y paz en la corte terrenal”; la unión y conexión de la corte celestial con la terrenal se realiza mediante el tercer nivel (y puede decirse que esto sigue la línea de lo mencionado acerca de “hacer lo recto”, etc., al final del discurso que comienza “Si escuchan”).

וזהו שכתוב ויפול על צוארי בנימין אחיו ויבך ובנימין בכה על צואריו ואח"כ כתיב ויבך עליהם כו'.

Y esto es lo escrito: “Y cayó sobre el cuello de Binyamín, su hermano, y lloró; y Binyamín lloró sobre su cuello”; y después está escrito: “y lloró sobre ellos”, etc.

וענין הבכיה הוא כי א"א להיות קישור וחיבור מדרגה התחתונה בעליונה הימנה בין ע"י עליית התחתון ובין ע"י ירידת העליון אם לא ע"י התעוררות רח"ר [רחמים רבים] והיינו ע"י הבכיה כנ"ל וכמ"ש לע"ל [לעתיד לבוא] בכי יבואו כו'.

El sentido del llanto es que es imposible que un nivel inferior se una y conecte con el nivel que está por encima de él —ya sea mediante el ascenso del inferior o mediante el descenso del superior— salvo por medio de un despertar de gran misericordia; es decir, mediante el llanto, como se mencionó antes. Y así está escrito acerca del Tiempo Venidero: “Vendrán con llanto”, etc.

(ועמ"ש מזה בפי וישלח סד"ה ויקח מן הבא בידו מנחה וע"פ וקבל היהודים) והנה תחלה כתיב וכל בניך למודי ה'

(Y véase lo escrito acerca de esto en Parashat Vayishlaj, al final del discurso que comienza “Y tomé de lo que había llegado a su mano un regalo”, y acerca del versículo “Y los judíos aceptaron”). Ahora bien, primero está escrito: “Y todos tus hijos serán instruidos por Havaíá”,

כי אימתי יהיה רב שלום כשהם למודי הוי' כמ"ש ודברי אשר שמתי בפיך כו' אני המשנה המדברת כו' כמ"ש במ"א וד"ל [ודי למבין]:

pues ¿cuándo habrá “gran paz”? Cuando sean “instruidos por Havaíá”, como está escrito: “Y Mis palabras que puse en tu boca”, etc.; “Yo soy la Mishná que habla”, etc., como se explica en otro lugar; y esto basta para quien comprende.

41 קיצור

Resumen

42 (א) ענין שמשותיך שמש הוי' ושמש צדקה. יג"מ [י"ג מדות] שמאירים בר"ח [בראש חודש] אלול והרי עיקר התגלותם ביום הכפורים ובעשי"ת [ובעשרת ימי תשובה].

(1) El sentido de “tus soles”: el sol de Havaíá y el sol de la tzedaká. Los Trece Atributos, que resplandecen en Rosh Jodesh Elul; y, sin embargo, su revelación principal tiene lugar en Yom Kipur y durante los Diez Días de Teshuvá.

ועיין בזח"ב [בזהר חלק ב'] **משפטים** (קט"ו סע"ב [סוף עמוד ב]) **פקודי** (רכ"ד סע"ב [סוף עמוד ב]) **אמור** (ד"ק ע"ב) **ענין** **התשובה כי נש"י** [נשמות ישראל] **עלו במחשבה והחכמה היא למעלה מהמחשבה ויש בחי למעלה מהחכמה:**

Y véase el Zohar, Parte II, Mishpatim (final de 115b), Pekudei (final de 224b), Emor (folio 100b). El tema de la teshuvá: pues las almas de Israel ascendieron en el pensamiento, y Jojmá está por encima del pensamiento, y hay un nivel por encima de Jojmá.

43 (ב) והתשובה הוא אליך ה' נפשי אשא. אליך ממש וזהו למס"נ [למסירות נפש] באחד. הווא בחינת יחידה שהיא תתכלל באחד. עמ"ש ע"פ אחת היא יונת.

(2) Y la teshuvá es: "A Ti, Havaíá, elevo mi alma"; a Ti, verdaderamente. Y esto es entregar el alma (mesirut néfesh) en "Uno". Este es el nivel de Yejidá, que se incluirá en el Uno. Véase lo escrito sobre el versículo "Una sola es mi paloma".

אך צ"ל ומכפירים יחידתי. כי אריה כתר דקליפה עמ"ש סד"ה וידבר דעשה"ד [דעשרת הדברות]. והיינו ע"י וצדקה תרומם.

Pero debe decirse también: "y de los leoncillos, mi única"; pues el león es Kéter (la Corona) de la kelipá. Véase lo escrito al final del discurso que comienza "Y hablé", sobre los Diez Mandamientos. Y esto se logra mediante "y la tzedaká exalta".

וזהו בכל מאדך בכל ממונך: (ג) וזהו ענין התגלות יג"מ [י"ג מדות] שבאלול וע"ד שתיקנו התעוררות רחמים בשמים שלפניה דק"ש [דקריאת שמע].

Y esto es "con toda tu fuerza": "con todos tus bienes". (3) Y este es el significado de la revelación de los Trece Atributos en Elul, análoga a la institución del despertar de la misericordia en las dos [bendiciones] que preceden al Shemá,

שיוכל לבא לק"ש [לקריאת שמע] ושמ"ע [ושמונה עשרה]. וזהו ענין שמש צדקה המרפא. ואח"כ באתעדל"ת [באתערותא דלתתא] אתעדל"ע [אתערותא דלעילא] זהו ענין שמש הוי'.

para que uno pueda llegar al Shemá y a la Shemone Esré. Y este es el asunto del sol de tzedaká que cura. Luego, mediante el despertar desde abajo, se produce un despertar desde arriba: este es el asunto del sol de Havaíá.

או י"ל [יש לומר] שמש צדקה זהו ענין הקב"ה מוציא חמה מנרתקה. ועמ"ש בביאור ע"פ אחרי הוי' גבי
בין עובד אלקים לאשר לא עבדו

O bien, puede decirse que el sol de tzedaká es el asunto de “el Santo, bendito sea, saca el sol de su funda”. Véase también lo escrito en la explicación del versículo “Tras Havaíá”, acerca de “entre quien sirve a D'os y quien no Lo ha servido”.

(ועיין מענין שמש צדקה ברבות משפטים פל"א קמ"ט א' ויצא פס"ח וישלח פע"ח רות מ"ו ג' בפסוק
ויען בועז קהלת ס"פ וזרח השמש וס"פ לך אכול בשמחה בגמ' [בגמרא] פ"ק [פרק קמא] דתענית ח' ב' פ"ק
[פרק קמא] דנדרים ח' ב' פ"ק [פרק קמא] דע"ז [דעבודה זרה] ד"ד ע"א.

(Y véase sobre el tema del sol de tzedaká en [Midrash] Rabbah: Mishpatim, sección 31 (149a); Vayetzei, sección 68; Vayishlah, sección 78; Rut (46c), sobre el versículo “Y respondió Boaz”; Kohelet, al final de “Y sale el sol” y al final de “Ve, come con alegría”; en la Guemará: primer capítulo de Taanit, 8b; primer capítulo de Nedarim, 8b; primer capítulo de Avodah Zarah, folio 4a.

זח"א [זהר חלק א] וירא צ"ח א' חיי קל"א א' ח"ב [חלק ב'] בשלח נ"ט סע"א [סוף עמוד א] ויקהל רי"א ב' ח"ג
[חלק ג'] אמור פ"ח א' נשא קל"ב ב'):

Zohar, Parte I: Vayera, 98a; Chayei [Sarah], 131a; Parte II: Beshalach, final de 59a; Vayakhel, 211b; Parte III: Emor, 88a; Nasso, 132b).

44 (ד) וזהו ענין שהם וישפה שהם יוסף ובנימין. כי יוסף הוא המשכה מלמעלה למטה ובנימין הוא עליות
מלמטה למעלה והיינו כענין ב' בחי' שמש הנ"ל.

(4) Y este es el sentido de shoham y yashfeh, que corresponden a Yosef y Binyamín: Yosef es la atracción de la luz de arriba hacia abajo, y Binyamín representa los ascensos de abajo hacia arriba. Esto corresponde a los dos niveles de “sol” mencionados anteriormente.

וזהו כענין מיכאל וגבריאל. להיות כדין וכדין וזהו כדכד ב"פ [בי פעמים] כד אותיות דבשכמל"ו [דברוך שם
כבוד מלכותו לעולם ועד] שחרית וערבית.

Y esto corresponde a Mijael y Gavriel: que sea “de esta manera y de esta manera”. Esto es kadkod: dos veces veinticuatro letras de “Bendito sea el Nombre de la gloria de Su reino por siempre jamás”, por la mañana y por la noche.

(ועיין מענין בנימין במא"א [במאורי אור] אות ב' סעיף ס"ב ומענין כדכד שם אות כ"ף ס"ל ובאות דל"ת סל"ג):

(Y véase sobre el tema de Binyamín en Me'orei Or, letra bet, sección 62; y sobre el tema de kadkod, allí, letra kaf, sección 30, y letra dálet, sección 33.)

45 (ה) ואזי מבחי' ושעריך נש"ב [ני שערי בינה] יומשכו אבני אקדה לשון כקדוח אש הוא אהבה ברשפי אש.

(5) Y entonces, del nivel de “tus puertas”, las cincuenta puertas de Biná, se extraerán “piedras de ekdaj”, término [derivado] de “como el fuego enciende (kekdo'aj)”: es el amor “con llamaradas de fuego”.

וכל גבולך שהם ל"ב נתיבות חכמה יהיה לאבני חפץ ע"ד ארץ חפץ ורב שלום אין רבים פחות משלשה.
“Y todos tus límites”, que son los treinta y dos senderos de Jojmá, serán “piedras de deseo” (avnei jefetz), a la manera de “una tierra deseable”. “Y gran (rav) paz”: “‘Muchos’ no es menos de tres”.

כי כדין וכדין זהו ב' בחי' מה שכל א' בפ"ע [בפני עצמו] היא שלום והתחברות עליון ותחתון.

Pues “así y así” son dos niveles, cada uno de los cuales, por sí solo, es paz y unión entre lo superior y lo inferior.

אך קשר וחיבור ב' הבחי' יחד ע"ד עושה שלום בין מיכאל וגבריאל זהו בחי' ג'. ועמ"ש בפ"י שלום שלום לרחוק ולקרוב בד"ה וידעת היום:

Pero la unión y el enlace de ambos niveles entre sí, a la manera de “Quien hace la paz” entre Mijael y Gavriel, constituyen el tercer nivel. Y véase lo escrito acerca del significado de “Paz, paz para el lejano y para el cercano” en el discurso que comienza “Y sabrás hoy”.

LikuteiTorah.com
LA PARASHÁ JASÍDICA

Sobre esta edición

Esta edición contiene el texto hebreo y la traducción al español.

The Hebrew text of Likkutei Torah: © Kehot Publication Society, via Sefaria, CC BY-NC 4.0; formatting adapted.

Nuestra traducción al español, hecha de nuestra traducción inglesa del hebreo, sin las notas de Kehot: CC BY 4.0.

Esta edición en su conjunto: CC BY-NC 4.0. Puede copiarse, imprimirse y compartirse libremente, citando a Kehot Publication Society y likuteitorah.com; no puede venderse. <https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/>

La traducción al español se hizo desde la edición en inglés de likuteitorah.com con ayuda de IA (openai/gpt-6-luna-pro:batch), con el hebreo al lado para cotejar; todavía no la revisó un editor humano. Coteja con el hebreo todo lo importante.

El Rebe pidió que los maamarim de la parashá de la semana, la «Parashá jasídica», se estudien durante esa semana, repartidos en sus siete días (Sichah of Shabbos Parshas Vayakhel 5725 · Toras Menachem vol. 42, pp. 306-309). Por qué estudiarla y las brajot del Rebe: likuteitorah.com/about/the-chassidishe-parsha/

Un proyecto gratuito y sin fines de lucro; aquí no se vende nada. Sin afiliación con Kehot, Sefaria ni la Biblioteca de Lubavitch. © likuteitorah.com

De likuteitorah.com/es/likutei-torah/reeh/6/

DEDICADO EN HONOR DE

מוקדש לכבוד הגאון המקובל רבי לוי יצחק שניאורסאהן זצ"ל

El padre del Rebe, Reb Leví Itzjak